

ISBN: 978-605-7949-23-3

© 2018 Ketebe Kitap ve Dergi Yayıncılığı A.Ş.

Ketebe Yayınları: 107

Modern Klasikler Dizisi - 5

Editör

Hümeyra Çalışkan

Kapak

Harun Tan

Düzeltili

Cihan Aldık

Mizanpaj

Nilgün Sönmez

1. BASKI

Ocak 2019
İstanbul

ketebe.com

Ketebe Yayınları

Sertifika No. 34989

Maltepe Mahallesi Fetih

Caddesi No: 6 Dk: 2

Topkapı 34010 İstanbul

Tel: 212.612 29 30

e-mail: ketebe@ketebe.com

Baskı ve Cilt

Matsis Matbaa Hizmetleri

San. ve Tic. Ltd. Şti

Sertifika No: 40421

Tevfik Bey Mah. Dr. Ali Demir Cad.

No: 51 Sefaköy Küçükçekmece /

İstanbul - Tel: 212 624 21 11

Şehrazat'ın
Bin İkinci Gece
Masalı

Seçme Öyküler - 2

EDGAR ALLAN POE

ÇEVİRİ

SELMA AKSOY TÜRKÖZ

KETEBE

Edgar Allan Poe

Edgar Allan Poe 1809'da Boston, Massachusetts'te doğdu. Çocukluğu ve hayatı bir dizi trajedi içinde geçti. Romantik akımın içinde yer alan yazar, aynı zamanda bu akımın alt bir dalı olan Karanlık Romantizm'in öncüleri arasındadır. Şiir ve kısa öykü dalında ürünler verdi, editörlük ve edebiyat eleştirmenliği yaptı.

Poe, edebî kariyerine şair olarak başladı, şiirlerini 1827 yılında *Tamerlane and Other Poems* adlı kitapta topladı. Epik tarzda yazdığı şiiri "Kuzgun", 1845'te Baltimor'dayken yayımlandı. Daha sonra düz yazıya yöneldi. Kısa öykü alanında verdiği eşine az rastlanır türden örneklerle edebiyat dünyasında öne çıkmayı başarmıştır. Başlangıçta gotik edebiyatın hicvini yaptığı söylenirse de sonradan bu türün ana damarlarından biri haline gelmiştir.

Gotik tarz, edebiyat dışındaki diğer sanat dallarına da ilham kaynağı olmuş, polisiye, bilimkurgu, fantastik gibi edebi türlerin gelişmesinde ve yeniden biçimlenmesinde çok önemli bir basamak oluşturmuştur. Edgar Allan Poe'nun korku türünün ilk örneklerini verdiğini söyleyemeyiz fakat onun edebî tarzı gotik edebiyatın bugün geldiği yer açısından büyük önem taşımaktadır. Poe, 7 Ekim 1849 tarihinde öldüğünde arkasında onun dünya edebiyatının en kıymetli yazarlarından biri olarak kabul edilmesini sağlayacak pek çok eser bıraktı.

Selma Aksoy Türköz

Tokat, Zile'de doğdu. Yüksek öğrenimini Selçuk Üniversitesi İ.İ.B.F Kamu Yönetimi Bölümü'nde tamamladı. Tunus Üniversitesi'nde Karşılaştırmalı Kamu Yönetimi alanında master yaptı. İkinci üniversite olarak ilahiyat fakültesinde eğitim aldı. Üçüncü lisans eğitimini İnönü Üniversitesi İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde bitirdi.

Öyküleri ve çevirileri *İtibar*, *Post Öykü*, *Hece*, *Hece Öykü*, *Muhayyel*, *Dergâh*, *Temmuz*, *Tahrir* ve *Karabatak* dergilerinde yayımlandı. İz Yayınları'ndan 2018 yılında çıkan *Ölme İçin İyi Bir Gün Değil* adlı bir de öykü kitabı bulunan yazar, hâlen İnönü Üniversitesi Arap Dili ve Belagati Bölümü'nde lisans üstü eğitimine devam etmektedir.

İçindekiler

Morgue Sokağı Cinayetleri /	7
Usher Evinin Çöküşü /	45
Şişedeki Mektup /	63
Şehrazat'ın Bin İkinci Gece Masalı /	75
Amontillado Fıçısı /	95
Aldatma /	103
Morella /	113
Çan Kulesindeki Şeytan /	121
Duc de L'Omelette /	131

Morgue Sokağı Cinayetleri

Sirenlerin hangi şarkıyı söylediği ya da Achilles'in kadınların arasında hangi isimle saklandığı muamma olsa da tahmini imkân dahilindedir.

Sir Thomas Browne

Muhakeme olarak ifade edilen zihni melekelerin bizatihi kendisi muhakemeye elverişli değildir. Onları sadece neticeleriyle mütalaa edebiliriz. Onlar hakkında bildiğimiz şeylerden biri zihnî melekeleri kuvvetli olan kişiler için daimî haz kaynağı olmalarıdır. Güçlü kuvvetli bir adamın fiziksel kapasitesiyle iftihar etmesi, adalelerini çalıştıran hareketlerden hoşlanması gibi muhakemesi güçlü biri de çetrefilli meseleleri çözerken sarf ettiği zihnî çabalarıyla iftihar eder. Kabiliyetini sergileyebileceği pek mühim olmayan meselelerden bile memnuniyet derer. Muammalara, esrarlı meselelere ve şifreli yazıları çözme işlerine pek düşkündür, bunların her birinin çözümünde ortalama muhakemeye sahip kişilere olağanüstü gelen bir feraset sergiler. İşini özümseyerek ve nitelikli

metotlar kullanarak ulaştığı sonuçlarda hakikaten de önsezi içeren bir taraf vardır.

Matematiksel alışmalar muhakeme yeteneğini diri tutar. Pek de adil olmayan bir şekilde matematiğin en ileri alanı olarak görülen ve par excellence'mıř¹ gibi kabul edilen sadece hesaplamaya dayanan kısmı da bunda etkilidir. Yine de hesaplama kendi başına muhakeme değildir. Mesela bir satranç oyuncusu muhakeme yapmadan hesaplama yapabilir. Yani bu demek oluyor ki satranç oyununun zihin üzerindeki etkileri büyük lde yanlış anlaşılmıştır. Ben řu anda bilimsel bir inceleme yazısı yazmıyorum, tuhaf bir öyküye giriş babından gözlemlerimi ortaya koyuyorum, yeri gelmişken mütevazı dama oyununun vakit öldürmekten ileri gitmeyen satrana kıyasla düşünceye ve idrak kabiliyetine daha yararlı olduğunu iddia ediyorum. Satrançta taşların tuhaf ve farklı hareketleri vardır, karmaşıklığı derinlik olarak algılanır, bu da çok rastlanılan bir hatadır. Oyunun esası dikkate dayanır. Dikkat bir anlığına bile dağılacak olsa bu, taş kaybı veya yenilgiyle sonuçlanır. Muhtemel hamleler sadece çok çeşitli değil aynı zamanda karmaşık olduğundan hata yapma ihtimali fazladır ve on oyunun dokuzundan zeki olan değil dikkatini daha iyi toplayabilen galip çıkar. Oysa damada tam tersine tek hamle vardır, hareketler çok az değişiklik gösterir yani dikkatsizlik ihtimali daha düşüktür, dikkatin önemi azaldığından kazananı belirleyen faktör zekâ olur. Daha elle tutulur bir örnek vereyim, mesela bir dama oyununda dört taş kalmış ve damaya çıkılmış olsun, şphtesiz burada hata yapılması beklenemez. Oyuncuların eşit olduğunu varsayalım, şurası gayet açıktır ki burada kazananı güçlü bir zekânın ortaya koyabileceği *recherche*² bir hamle belirler. Her zamanki taktiklerin işe yarayamayacağını bilen oyuncu rakibinin yerine koyar kendini, onunla özdeşleşir onu yanılıtp telaşa kaptırmanın, yanlış

1 Mkemmell (Fr.).

2 Görülmemiş, eşine az rastlanır.

hesaplar yaptırıp hataya sürüklemenin yolunu bulur ki bu bazen çok basit hamleler sayesinde olur.

Whist³ öteden beri hesap yapma kabiliyeti üzerindeki etkisiyle ünlü bir oyundur. İleri zekâyâ sahip kişiler bu oyundan haz alırken satranca pek itibar etmezler. Muhakeme yeteneğini *whist* kadar geliştiren bir oyun olmadığından adım gibi eminim. Dünyanın en usta satranç oyuncusu sadece en iyi satranç oyuncusudur hâlbuki *whist*'teki ustalık, akıl oyunları ve zekânın konuştuğu daha önemli bir alanda o kişiyi başarıya taşır. Burada ustalıktan kastım, kurallar dâhilinde kişinin kendisine avantaj sağlayacak tüm esasları kavrayarak oyunda mükemmelliğe ulaşmasıdır. Bu esaslar hem çok çeşitlidir hem de sayıca fazladır, hafızanın kuytu köşelerinde buldukları için sıradan zihinler tarafından pek fark edilmezler. Dikkatle yapılan bir gözlem hatırdâ iyi tutmayı beraberinde getirir, kafası derli toplu ve dikkatli bir satranç oyuncusu *whist*'te de başarılı olur, tabii yeterince etkili ve anlaşılabilir tekniğe dayalı Hoyle'nun kurallarını anladığı müddetçe. Yani kuvvetli bir hafızaya sahip olan ve oyunu "kitabına uygun" oynayan kişi iyi bir oyuncu olarak kabul edilir. Ama sadece kurallarla üstesinden gelinemeyecek durumlar vardır, işte muhakeme gücü ve kişinin ustalığı burada çıkar ortaya. Kişi sükûnet içinde bazı gözlemler yapar ve bunlardan sonuç çıkarır. Belki arkadaşları da bu şekilde hareket eder ama ortaya çıkan bilgiler arasındaki fark ulaşılan sonuçların sağlamlığından çok yapılan gözlemin isabetinden kaynaklanır. Burada esas, neyi gözlemleyeceğini bilmektir. Oyuncumuz kendini dar kalıpların içine hapsedmez, oyunu merkeze alıp onun haricindeki şeylerden yapacağı çıkarımları yabana atmaz. Oyundaki ortağının yüzünü iyice inceler ve rakiplerinin yüz ifadeleriyle karşılaştırma yoluna gider. Her elde kağıtların nasıl dağıtıldığına yoğunlaşır, oyuncuların bakışlarından kozların ve

3 19. Yüzyıl Fransa'sında çok yaygın olan ve daha sonradan adına Briç denilen, dört kişiyle oynanan bir iskambil oyunu.